

Yttrande över EU-kommissionens förslag till sektorsförordningar för perioden 2028–2034

Folkbildningsrådet har fått möjlighet att lämna synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för programperioden 2028–2034.

Folkbildningsrådets yttrande avgränsas till resonemang och förslag som har betydelse för folkbildningen, samt med hänsyn till våra erfarenheter från den pågående programperioden och arbetet med de befintliga strukturfonderna.

Folkbildningsrådet har granskat skrivelsen om EU kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 och väljer att svara på följande två förordningar:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om att inrätta den Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välstånd och säkerhet för perioden 2028–2034 och med ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509 (COM/2025/565)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen enligt förordning (EU) [NRP förordningen] och om villkor för genomförandet av unionens stöd till sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering under perioden 2028–2034 (COM/2025/558)

Folkbildningsrådets ställningstaganden

Folkbildningsrådet betonar att kommande programperiod bör fortsätta att stödja långsiktig utveckling och inte urholkas till förmån för kortsiktiga insatser i krissituationer. Det är viktigt att säkerhetsställa att den slutgiltiga lagstiftningen innehåller bindande skrivningar om den regionala nivåns deltagande i utformandet av de nationella partnerskapsplanerna.

Folkbildningsrådet vill understryka att förutsättningarna för hållbar regional utveckling varierar mellan olika delar av landet. Ett territoriellt och platsbaserat perspektiv är därför nödvändigt för att medlen ska ge största möjliga nytta.

Folkbildningsrådet är positivt till förslaget om en enklare struktur och färre program, vilket kan ge Sverige bättre förutsättningar att både hitta synergier mellan de olika politikområdena, men även möjlighet att kunna göra prioriteringar beroende på nationella och regionala förutsättningar. Sammanslagningen syftar även till att förenkla den övergripande administrationen genom mer enhetliga ansökningsförfaranden, men konkurrensen om medlen kan öka, eftersom fler aktörer kommer att tävla inom bredare och färre programramar. Den faktiska tillgången till finansiering kommer dock att bero på hur framtida utlysningar utformas inom respektive policyområde, inklusive krav på medfinansiering och tematiska prioriteringar.

Folkbildningsrådet är positivt till att olika finansieringsformer som bidrag, lån och garantier kan kombineras och anpassas efter projektens behov. Däremot måste nationell nivå säkerställa att den prestationsbaserade logiken i EU:s fonder är förenlig med det svenska systemet för nationell medfinansiering. I dag är nationella stödordningar i huvudsak kostnadsbaserade, vilket innebär att projektägare kan behöva hantera två parallella regelverk med olika logiker. Detta riskerar att leda till ökad administrativ börda, rättslig osäkerhet och minskad effektivitet i genomförandet.

Folkbildningsrådet är även positivt till den övergripande ambitionen att förenkla regelverken och öka flexibiliteten, men ser risker med ambitionen att stärka resultatstyrningen och gå mot en mer prestationsbaserad modell. Folkbildningsrådet befarar att detta kan gynna större och mer strategiskt

orienterade aktörer, samtidigt som det ställer högre krav på samarbete, partnerskap och kapacitet hos mindre organisationer.

En prestationsbaserad modell riskerar också att skapa incitament för att prioritera mer ”säkra” projekt med förutsägbara resultat framför mer innovativa och utforskande initiativ som ofta innebär större osäkerhet men samtidigt kan ge större långsiktig effekt.

Folkbildningsrådet är positivt till de justeringar som riktar sig mot sammanhållningspolitiken som tillförts förslaget i efterhand och anser att dessa ökar möjligheten till nationella och regionala förutsättningar men även att EU-länder kan göra undantag för övergångsregioner och mer utvecklade regioner.

Folkbildningsrådet vill understryka civilsamhällets roll vad gäller planering, genomförande och uppföljning av programmen.

Folkbildningsrådet ser fram emot fortsatt dialog med Svenska ESF-rådet och medverkan i arbetet med att utarbeta Nationell och regionala partnerskapsplaner, NRP.

Beslut

Beslutet har fattats av generalsekreterare Anna-Karin Lindblom efter föredragning av senior rådgivare Anna-Carin Bylund. Vid ärendets slutliga handläggning har handläggare Kajsa Borgström medverkat.

För Folkbildningsrådet

Anna-Karin Lindblom

Generalsekreterare